

Kohtuasi C-707/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

23. september 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Łódź-Śródmieście rajoonikohus Łódzis, Poola)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

2. september 2019

Hageja:

K.S.

Kostja:

A.B.

KOHTUMÄÄRUS

Łódź, 2. september 2019

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XIII Wydział Gospodarczy (Łódź - Śródmieście rajoonikohtu Łódzis XIII kaubanduskolleegium, Poola), järgmises koosseisus:

Eesistuja [...],

vaadanud [...]

kinnisel istungil läbi

K.S.-i kaebuse

A.B. vastu

seoses eelotsuse küsimusega,

määrab:

1. esitada 25. märtsi 1957. aasta Euroopa Liidu toimimise lepingu [...] artikli 267 punkti a alusel Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
 - a) Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiivi [...] 2009/103/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta (ELT L 263, 7.10.2009) artiklit 3 tuleks tõlgendada nii, et „kõigi vastavate meetmete“ raames peab iga liikmesriik hõlmama kindlustusseltsi vastutusega tsiviilvastutuskindlustuse raames kahjude hüvitamise kogu ulatuses, seal hulgas kahjujuhtumi tagajärjed, nagu kahjustatud sõiduki kodumaale pukseerimise vajadus ja sõidukite vajaliku parkimise kulud?
 - b) Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas liikmesriigid võivad oma seadustes seda vastutust mingil viisil piirata?
2. peatada menetlus mõlemas kohtuasjas tsiviilkohtumenetluse seadustiku (kodeks postępowania cywilnego) artikli 177 § 1 punkti 3^l alusel. **[lk 2]**

2. SEPTEMBRI 2019. AASTA EELOTSUSE KÜSIMUS EUROOPA LIIDU KOHTULE

Tsiviilvastutuskindlustuse reguleerimise kohustuse ulatus mootorsõidukite liikumisega tekkinud kahjude korral Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] direktiivi 2009/103/EÜ [...] alusel

[...]

[...]

[...] **[lk 3]**

II. Põhikohtuasja ese ja menetluse käik

II.I 23. jaanuaril 2017 esitas hageja K.S. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieście (Łódź-Śródmieście rajoonikohus) [...] A.B. vastu hagi järgmiste summade tasumiseks: 14 413,78 Poola zlotti (PLN) kahjustatud V-marki sõiduki pukseerimiskulude hüvitisena koos seadusjärgse viivisega hilinemise eest alates 17. aprillist 2015, 14 113,78 PLN kahjustatud sõiduki ehk poolhaagise pukseerimis[kulude] hüvitisena koos seadusjärgse viivisega hilinemise eest alates 17. aprillist 2015 ja 6020 PLN kahjustatud sõidukite parkimiskulude hüvitisena koos seadusjärgse viivisega hilinemise eest alates 18. maist 2016. Hagi põhjenduses märgib hageja, et 30. oktoobril 2014 toimus K asulas (Läti) liiklusõnnetus, milles sai kahjustada V-marki sõiduk ning selle

poolhaagis. Need sõidukid kuulusid [lk 4] hageja omandisse ja olid registreeritud Poolas. Õnnetuse põhjustajal oli tsiviilvastutuskindlustuse leping sõlmitud kostja ehk A.B.-ga. Õnnetuse tagajärjel said sõidukid nii tugevalt kahjustada, et nendega tagasi kannatanu ettevõtte asukohta sõitmine ei olnud võimalik.

Ülaltoodu tõttu kandis hageja kahju kahjustatud sõidukite parkimiskuludena summas 6020 PLN ja sõidukite Lätist Poola [...] transportimise kuludena summas 32 860 PLN (16 600 PLN neto V-marki sõiduki eest ja 16 260 PLN neto poolhaagise eest). Kostja tunnistas oma vastutust õnnetuse eest 30. oktoobril 2014, aga tasus ainult 2246,22 PLN hüvitisena V-marki sõiduki pukseerimiskulude eest ja 2246,22 PLN hüvitisena poolhaagise pukseerimiskulude eest ning keeldus 6020 PLN maksmisest hüvitisena sõidukite parkimiskulude eest.

II.2 Kostja A.B. palus oma vastuses jätta hagi tervikuna rahuldamata. Põhjenduses märkis kostja, et Läti õiguse kohaselt, mis on kindlustusandja vastutuse suhtes kohaldatav õigus, on ta kohustatud hüvitama sõidukite pukseerimiskulud ainult Läti Vabariigi territooriumil ja hüvitama parkimiskulud ainult juhul, kui parkimiskulud on seotud käimasoleva kriminaalmenetluse või muu menetlusega.

III. Kohtuasjas kohaldamisele kuuluvad õigusnormid

III.1 Liidu õigus:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/103/EÜ [...] mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta. [...]

(2) Mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustus (liikluskindlustus) on Euroopa kodanike jaoks erilise tähtsusega olenemata sellest, kas nad on kindlustusvõtjad või õnnetuses kannatanud. Liikluskindlustus on oluline ka kindlustusseltsidele, kuna see moodustab olulise osa ühendusesisesest [lk 5] kahjukindlustustegevusest. Liikluskindlustus mõjutab ka isikute ja sõidukite vaba liikumist. Seega peaks liikluskindlustuse siseturu tugevdamine ja konsolideerimine olema ühenduse tegevuse põhieesmärgiks finantsteenuste valdkonnas.

(3) Iga liikmesriik peaks võtma kõik vajalikud meetmed tagamaks, et sõidukite kasutamisel, mille põhiasukoht on tema territooriumil, on tsiviilvastutus kaetud kindlustusega. Kaetud vastutuse ulatus ja kindlustuskaitse tingimused tuleb kindlaks määrata kõnealuste meetmete põhjal.

Artikkel 3

Sõidukite kindlustamise kohustus

Iga liikmesriik võtab artiklit 5 arvestades kõik vastavad meetmed tagamaks, et nende sõidukite kasutamisel, mille põhiasukoht on tema territooriumil, on tsiviilvastutus kaetud kindlustusega.

Kaetud vastutuse ulatus ja kindlustuskaitse tingimused määratakse kindlaks esimeses lõigus osutatud meetmete põhjal.

Iga liikmesriik võtab vastavad meetmed tagamaks, et kindlustusleping katab ka:

- a) teistes liikmesriikides kehtivate õigusaktide kohaselt kogu kahju, mis kõnealuste riikide territooriumidel tekitatakse;
- b) kogu kahju, mida kannavad liikmesriikide kodanikud otsereisi ajal kahe sellise territooriumi vahel, kus kehtib asutamisleping, kui läbitava territooriumi eest ei vastuta ükski liikluskindlustuse rahvuslik büroo; sellisel juhul kaetakse kahju vastavalt selles liikmesriigis kehtivatele sundkindlustust käsitlevatele õigusaktidele, mille territooriumil on sõiduki põhiasukoht.

Esimeses lõigus osutatud kindlustus peab kohustuslikult katma nii vara- kui isikukahju.

Artikkel 5

Erand sõidukite kindlustamise kohustusest [lk 6]

1. Liikmesriik võib teha erandi artikli 3 sätetest seoses teatavate avalik-õiguslike või eraõiguslike juriidiliste või füüsiliste isikutega; asjaomane riik koostab selliste isikute nimekirja ja edastab selle teistele liikmesriikidele ja komisjonile.

Liikmesriik, kes teeb sellise erandi, võtab vajalikud meetmed, et tagada tema territooriumil ja teise liikmesriigi territooriumil sellistele isikutele kuuluvate sõidukite tekitatud kahju eest hüvitise maksmine.

Eelkõige nimetab ta kahju tekkimise riigis ametisse asutuse või organi, kes vastutab hüvitise maksmise eest kannatanule vastavalt selle riigi õigusaktidele, kui ei kohaldata artikli 2 punkti a.

Kõnealune riik edastab kohustuslikust kindlustusest vabastatud isikute ning hüvitise maksmise eest vastutavate asutuste või organite loetelu komisjonile.

Komisjon avaldab nimetatud loetelu.

2. Iga liikmesriik võib teha erandi artikli 3 sätetest seoses teatavat liiki sõidukitega või teatavate erimärki kandvate sõidukitega; asjaomane riik koostab

selliste liikide või selliste sõidukite nimekirja ja edastab selle teistele liikmesriikidele ja komisjonile.

Sellisel juhul tagab liikmesriik, et esimeses lõigus osutatud sõidukeid koheldakse samal viisil kui sõidukeid, mille puhul ei ole artiklis 3 sätestatud kindlustuskohustus täidetud.

IV.1 Läti õigus:

Mootorsõidukiomanike kohustusliku tsiviilvastutuskindlustuse seadus (Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums)

Artikkel 28. Sõiduki või selle allesjäänud osade evakueerimisega seotud kulud on kulud, mis kantakse sõiduki või selle allesjäänud osade evakueerimisel liiklusõnnetuse toimumiskohast kas omaniku või vastutava kasutaja elukohta, kes juhtis sõidukit liiklusõnnetuse ajal või remondikohta Läti Vabariigi territooriumil. Kui seoses [lk 7] uurimisega kriminaalmenetluses või muul põhjusel on vaja sõidukit või selle allesjäänud osi hoida parkimisplatsil, siis loetakse kahjude hulka ka sõiduki või selle allesjäänud osade parklasse viimise kulud ja tasu parkimisteenuse eest.

V. Põhjused, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus peab vajalikuks tõlgendada Euroopa Liidu õigusnorme, ning seos, mille see kohus tõmbab nende sätete ja kohtuasjas kohaldamisele kuuluvate siseriiklike õigusnormide vahele

V.1 Eelotsuse taotluse esitanud kohtu jaoks tekkis käesolevat asja läbi vaadates küsimus, millises ulatuses paneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] direktiivi 2009/103/EÜ artikkel 3 liikmesriikidele kohustuse tagada, et mootorsõidukite kasutamisest tulenev tsiviilvastutus oleks kaetud kindlustusega. Kas seda artiklit tuleks tõlgendada nii, et „kõigi vastavate meetmete“ raames peab iga liikmesriik hõlmama kindlustusseltsi vastutusega tsiviilvastutuskindlustuse raames kahjude hüvitamise kogu ulatuses, sh sõiduki kodumaale pukseerimise kulud ja parkimiskulud, ning kas seega ei ole Läti mootorsõidukiomanike kohustusliku tsiviilvastutuskindlustuse seaduse artikkel 28 vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiivi [...] 2009/103/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta artikliga 3?

V.2 Kohaldatava õiguse määramisel lähtuti Haagis 4. mail 1971 alla kirjutatud konventsioonist liiklusõnnetuste suhtes kohaldatava õiguse kohta, mille järgi kohaldatakse selle riigi õigust, mille territooriumil õnnetus juhtus, ehk käesolevas asjas Läti Vabariigi õigust. Siiski, hoolimata sellest, et asi kuulub

lahendamisele Läti õigusnormide alusel, on oluline võtta arvesse asjakohaseid Euroopa Liidu õigusnorme.

- V.3** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiivi 2009/103/EÜ artikliga 3 pannakse liikmesriikidele kohustus kehtestada [lk 8] oma õiguskorras üldine mootorsõidukite kindlustamise kohustus. Ei täpsustata aga seda, millises ulatuses peab iga liikmesriik tagama, et mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutus oleks kaetud kindlustusega. Artikli 3 [teises lõigus] on vaid sätestatud, et kaetud vastutuse ulatus ja kindlustuskaitse tingimused määratakse kindlaks esimeses lõigus osutatud meetmete („vastavate meetmete“) põhjal.
- V.4** Euroopa Liidu Kohtu praktikas on korduvalt rõhutatud (vt 11. juuli 2013. aasta kohtuotsus Csonka jt, C-409/11, EU:C:2013:512), et Euroopa Liidu õiguse sätete tõlgendamisel tuleks peale nende sõnastuse võtta arvesse ka nende õigusnormide konteksti ja eesmärgi, mille osaks kõnealused sätted on. Seega, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/103/EÜ artikli 3 sõnastuse üldist iseloomu, tuleks liikmesriikide kohustuse ulatuse tõlgendamisel võtta arvesse õigusnormi konteksti ja eesmärgi.
- V.5** Tõlgendusraskusi ja kahtlusi süvendab direktiivi artiklis 3 kasutatud määratlus „vastavad meetmed“, mida selle üldise tähenduse tõttu saab tõlgendada erinevalt. Oluline on siinkohal arvestada ka terminoloogiat, mida on kasutatud direktiivi tõlgetes liikmesriikide keeltesse. Ingliskeelses tekstis on öeldud: „*Each Member State must take all appropriate measures to ensure that civil liability in respect of the use of vehicles normally based in its territory is covered by insurance*“. Seega tundub, et inglise keeles on direktiivis väljend „*all appropriate measures*“ palju täpsemalt määratletud. Direktiivi artikli 3 prantsuskeelses tekstis on see termin määratletud veelgi täpsemalt: „*Chaque État membre prend toutes les mesures appropriées, sous réserve de l'application de l'article 5, pour que la responsabilité civile relative à la circulation des véhicules ayant leur stationnement habituel sur son territoire soit couverte par une assurance*“. Tundub, et prantsuse keeles viidatakse väljendiga „*toutes les mesures appropriées*“ vajadusele ette näha, millised meetmed on piisavad direktiivi eesmärgi täitmiseks ja kulude täieliku hüvitamise põhimõtte rakendamiseks, ning sellele, et liikmesriik peab võtma kõik sellised vajalikud meetmed. Võrreldes paralleeltekstidega antakse poolakeelses tekstis kõige ebamäärasemaid korraldusi, seejuures laiendab Poola õiguses kindlustusseltside vastutuse ulatust [lk 9] üldkohtute ja Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) praktika.
- V.6** Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/103/EÜ [...] teises põhjenduses rõhutatakse õigusnormi olulisust ja märgitakse, et ühenduse tegevuse põhieesmärk on liikluskindlustuse siseturu tugevdamine ja konsolideerimine. Liikmesriikide õigusnormid peaks eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates seega tagama kannatanutele ühesuguse kohtlemise,

- olenemata sellest, millises kohas Euroopa Liidu territooriumil kindlustusjuhtum toimus. Seega tundub, et liidu seadusandja eesmärk on sõidukite ja isikute vaba liikumise suurendamine, mis sobiks liidu õigusnormide tõlgendusega, mille kohaselt pannakse liikmesriikidele kohustus reguleerida kahjude tsiviilvastutuskindlustus kogu ulatuses, sh sõiduki kannatanu kodumaale pukseerimise kulud.
- V.7** Liikmesriigid, nagu Poola Vabariik, rõhutavad, et kindlustusseltsi vastutus kahju hüvitamise valdkonnas peab tuginema täieliku hüvitamise põhimõttele. Poola kohtupraktikas ja doktriinis juurdunud seisukoha järgi on kannatanul õigus nõuda kindlustusseltsilt kahju hüvitamist ulatuses, mis hõlmaks kõiki kulusid, mis tekkisid kahjujuhtumi tagajärjel, samuti sellise tulu hüvitamist, mida kannatanu oleks saanud, kui kahjujuhtumit ei oleks tekkinud.
- V.8** Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/103/EÜ [...] artikli 3 [neljanda lõigu] kohaselt katab tsiviilvastutuskindlustus kohustuslikus korras nii vara- kui ka isikukahju. Ei ole kahtlust, et sõidukite pukseerimise ja vajaliku parkimise kulud, mida kannatanu kandis, on kahjujuhtumiga seoses tekkinud varakahju. Põhjusliku seose eeldus ei tundu seega tekitavat mingit kahtlust. Kohtuvaidlus piirdub siinkohal vaid õigusnormide tõlgendamisega. Ülaltoodu alusel võib seega jõuda järeldusele, et Läti seaduse [...] artikli 28 sõnasõnaline tõlgendus võib olla vastuolus direktiivi artikli 3 [neljanda lõigu] sõnastuse ja eesmärgiga, sest see võib viia olukorrani, kus tsiviilvastutuskindlustus ei kata varakahju, mis on seoses kahjujuhtumiga tekkinud. Enne eelotsuse küsimuse esitamist tutvus eelotsusetaotluse esitanud kohus ka kättesaadava infoga Läti kohtute praktika ja tõlgenduste kohta. Sellel eesmärgil pöörduti Läti Vabariigi justiitsministeeriumi poole, et saada infot seaduse tõlgendamise kohta, ja telliti [...] G.L.-ilt eksperdiarvamus, mis esitati selle 7. juunil 2019 ja milles kinnitati Läti [...] seaduse artikli 28 kitsendavat tõlgendust.
- V.9** Seisukohta, et „kõigi vastavate meetmetena“ peab liikmesriik hõlmama tsiviilvastutuskindlustusega ka kahju, mis on seotud kodumaale pukseerimise ja vajaliku parkimise kuludega, toetab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/103/EÜ [...] artikli 5 sõnastus, milles nähakse teatud füüsilistele ja juriidilistele isikutele ette erandid sõidukite kindlustamise kohustusest. Aga isegi sellises olukorras peab liikmesriik võtma vajalikud meetmed, et tagada tema territooriumil ja teise liikmesriigi territooriumil sellistele isikutele kuuluvate sõidukite tekitatud vara- ja isikukahju hüvitamise.
- V.10** Ülaltoodud kaalutlustest võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates järeldada, et Läti seaduse artikli 28 tõlgendus, millega piiratakse kindlustusseltsi vastutust, võib viia tagajärgedeni, mis on vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/103/EÜ [...] eesmärkidega. See tähendaks, et kannatanu, kelle asukoht on teises liikmesriigis, kaotaks

võimaluse saada hüvitist varakahju eest, mis seisneb oma asukohta pukseerimise ja teise liikmesriigi territooriumil vajaliku parkimise kuludes. Ülaltoodud küsimuse lahendamine on seejuures eelotsusetaotluse esitanud kohtus arutusel oleva asja puhul eelotsuse iseloomuga ja selle lahendamine on eelduseks menetluse seaduspärasele jätkamisele.

TÖÖDOKUMENT